

BESZÁMOLÓK

SZEMLEK

REFERÁTUMOK

Képzelt beszélgetés Lázár Péterrel – részben hiteles Lázár-mondatokkal. Visszaemlékezések a TMT 40. évfordulója alkalmából

„...mert ami volt, annak más távlatot ad a halál már.”
(Radnóti Miklós)

► *Kedves Péter, mondanál valamit az életeredről?*

► Nem, róla nem, minék. De ha valakit annyira érdekelnek pályafutásom főbb stációi, megismerkedhet velük abban az interjúban, amelyet *Végh Ferenc* készített velem (TMT, 1980. 8. sz. p. 349–356.), illetve abban a nekrológban, amelyet *Vajda Erik* írt rólam (TMT, 1992. 9. sz. p. 400–401.).

► *Nem szép Tőled, hogy ennyire begombolkozol.*

► Soha nem voltam exhibicionista. Az ügyek, amelyekben benne éltem, mindig jobban érdekeltek, mint saját karrierem dátumai. Összehasonlíthatatlanul jobban.

► *Különben én most egy éppen ilyen ügyben szólítalak meg. A TMT ügyében. Mikor is jegyezted főszerkesztőként a lapot?*

► Várj csak, mikor is? Először *Jánszky Lajostól* vettem át a lapot 1967-ben, majd 1968-ban adtam át *Lévainénak*, amikor UNESCO-szolgálatba szegődtem. E szolgálatból való visszatértem után ismét én lettem a főszerkesztő: az 1974. évi 4. számtól egészen az 1980. évi 1. számig. Ezt követően *Futala Tibor* szállt, azaz te szálltál a “főszerkesztői ringbe”.

► *Jól mondtad: valóban ring az e tisztség számára adott mozgástér. Bunyózni kell benne. Erről majd máskor. Ezúttal, kérlek, arra emlékezz vissza: milyen volt az az információs rendszer és szak-könyvtárügy, amelyet főszerkesztőséged alatt a TMT szolgált?*

► 1964 elején kerültem az OMKDK-ba, amikor már megindult ott az OMFB irányításával a hazai tudományos és műszaki információs rendszer tervezett fejlesztése. De ez az út nem volt – ahogy mondani szokás – “rózsákkal telehintett”.

► *Már akkor sem?*

► Mért éppen akkor lett volna? Bizony akadt a rózsa közt tövis is bőven. A korábbi esztendőik során ugyanis az egyes szakminisztériumok megkezdték saját információs bázisuk kiépítését, az OMKDK

pedig a kutatóintézetek és a vállalatok igényeit elégitette ki. A különböző információs tevékenységeket nem sikerült addig kellőképpen összehangolni.

► *És mi volt a műszaki könyvtárakkal?*

► Az OMKDK a műszaki könyvtári hálózatba tartozó könyvtárak részére módszertani segítséget is nyújtott az információs-dokumentációs munkák végzéséhez. Ezt a módszertani kapcsolatot a 60-as évek elején már nem mindegyik tárca nézte jó szemmel.

► *Aztán miként alakultak a dolgok?*

► Aztán két jelentős mozzanat lendítette előre az információs munkát.

► *Nevezetesen?*

► Az egyik az 1968-ban bevezetett új gazdasági mechanizmus volt, amely a kizárólagos központi tervlembontásos rendszer helyett a gazdálkodó egységek önállóságát erősítette. Ebben a helyzetben minden önálló, független intézmény maga lett felelős saját informáltságáért. Határozottan nőtt a szakmai és szakirodalmi információk ázsioja.

► *Mi volt a másik mozzanat?*

► Másodikként ugyanebben az időpontban erős lendületet adott a magyar információs munkának a számítógépesítés kezdete. Remélem: a TMT mai olvasóinak nem kell bizonygatnom, hogy ez mekkora forradalmi ugrás volt az információs szolgáltatások korszerűsítését illetően. Ehhez azonban hadd tegyem hozzá, hogy az információs szolgáltatások korszerűsödése sem teszi elavulttá az állítást: az információs szolgáltatás akkor befejezett, ha eredőjében ott található a dokumentum.

► *Bizonyára ezért kardoskodtál mindig az integrált információs-szakkönyvtári intézmények mellett.*

► Igen, igen. Ez jó hazai megoldás volt.

► *De most már kerüljön sorra végre az általad főszerkesztett TMT, amely éppen fennállásának 40. évfordulóját ünnepli.*

► Istenem, hogy rohan az idő. Amikor annak idején arról értesültem, hogy a TMT-nek közel ezer előfizetője van, nagyon meglepődtem. Ekkor gondoltam tulajdonképpen arra, hogy a lap hézagpótló. Ennek tudatában álltam neki a szerkesztésnek, és a lap küllemének "csinosítását" is elindítottam.

► *Ez nyilván kapcsolatban volt azzal az információs és technikai-technológiai pezsgéssel, amelyről az imént beszéltél.*

► Minden bizonnyal, de ez a pezsgés nem tartott soká. Ötesztendő UNESCO-megbízatásom lejártával hazatérve megdöbbenne láttam a változást: az információs és könyvtári szakemberek érdeklődése megcsappant, már nem törekedtek arra, hogy értékes gondolataikat közreadják. Tapasztalataim nemcsak az íráskedv megcsappanásában voltak negatívak, hanem az olvasási kedvében is. Sajnálattal kellett tapasztalnom, hogy az új generáció íráskészségével is baj van.

► *Mintha a legutóbbi időben mindhárom általad kritizált irányban javulás következett volna be. Talán a társadalmi földrengés hatására, amely szakmánkat is megrázta. Bár "helyrerázta" volna.*

► A javuláshoz természetesen gratulálok.

► *S mit üzensz az évforduló alkalmával a mának és a holnapnak?*

► Nem szívesen vállalkozom ilyesmire. Egy gondolatot azonban mégis szeretnék kiemelni. Nincs teljes körű információ nemzetközi kapcsolatok nélkül. Ehhez azonban érett politikai tudat, elmélyült szakismeret és minél gazdagabb nyelvismeret szükséges.

► *Innen nézvést mi a TMT feladata?*

► Figyelemmel kísérni a nemzeti és a nemzetközi információs szervezetek vállalkozásait, kezdeményezéseit, megkísérelni a hazai talajra átültetni mindazt, ami belőlük hasznosíthatónak látszik, mozgósítani a hazai információs problémák megoldására. Ezek volnának a lap standard feladatai. S ha e sok feladat megoldására rátermett fiatal munkatársakat is sikerül bevonni, biztosítottnak látom a TMT további sikeres részvételét a magyar szakkönyvtári és információs közéletben.

► *Úgy legyen. Köszönöm a beszélgetést. Nyugodj békében.*

A Végh Ferenc által készített interjú felhasználásával írta: **Futala Tibor**

Information Bank és Business Index – hazai üzleti-piaci információszolgáltatások

Az információ sok lényeges eleme közül a legfontosabbak azok, amelyek az eladhatóságát biztosítják. Az információ irányát, célját a piac mozgatja, ezt hazánkban tovább erősíti a társadalom minden szintjén végbemenő átalakulási folyamat.

Korábban megszoktuk, hogy vagy nincs információ, vagy van, de az pontatlan vagy szándékosan torzított, ámbár ingyenes! Az információs piac hazánkban most van kialakulóban, dinamikus átalakuláson megy keresztül, de alapjaiban már létezik, és hatalmas fejlődés előtt áll.

Az információs piac felmérése annak meghatározása, hogy:

- mire van igény,
- mit lehet összegyűjteni,
- mit lehet (és mennyiért) eladni,
- mire lesz holnap, holnapután igény.

Mivel igény szinte minden típusú információra van, feladatunk megszerezni, pontosítani, naprakésszé tenni azokat az adatokat, amelyeket már valahol valakik összegyűjtöttek, továbbá átvinni a másoknál bevált adatbázisokat, illetve segíteni azok továbbfejlesztését, értékesítését, és a ma létező hatalmas adattömegeket a gazdasági vérkeringésbe elhelyezni. Ehhez létre kell hozni a megfelelő infrastruktúrát.

Az *Information Bank* – a piac igényeinek elemzése, rendszerbe foglalása, és a szükséges marke-

tingmunka elvégzése után – 34 kisebb-nagyobb önálló programcsomag kialakítását kezdte meg, saját és külső adatbázisokra támaszkodva.

Saját adatbázis:

- szakmák, szolgáltatások – szaknévsor;
- különféle jogi információs rendszerek és források egységes rendszerben való kezelése.

Külső adatbázisok:

- MTI – általános, gazdasági, politikai és sajtóadatbázisai;
- Creditreform-Interinfo – nemzetközi céginformációs adatbázis;
- Hunginfo – magyar céginformációs adatbázis.

A következőkben összefoglaljuk a Transeurope Information Bank jelenlegi helyzetét.

Infrastrukturális háttér: az Information Bank és a Business Index számítástechnikai rendszere

Az Information Bank és a Business Index kiszolgálására installált rendszer fő részei a következők:

1. VAX 3100 modell 40-es központi számítógép
- 24 MB memória,
- 2,0 GB háttértár-kapacitás,
- korlátlan felhasználói kezelés,
- 95 MB TK50 cartridge meghajtó,